

Na konci starého roku
tradiční to bývá zvyk,
že přání zdraví, štěstí
měl by nosit kominík.
Upřímně by ruku stiskl
pravicí svou černou,
by štěstěna zůstala Vám
po celý rok věrnou...

PAPRSEK

VII. ROČNÍK

ZPRAVODAJ PEČOVATELSKÉ SLUŽBY
LEDEN 2013

CVIČTE SI SVŮJ MOZEK

Během 3 minut se pokuste zapamatovat si níže uvedenou tabulku - položky v diáři. Pak horní tabulku zakryjte a doplňte chybějící údaje v dolní tabulce.

8.00	kadeřnice
10.30	vyzvednout auto v servisu
11.00	čistírna
12.00	oběd s Evou u Bílého lva
14.30	zubař
15.30	banka
16.00	knihovna
18.00	cvičení
20.00	vyvenčit psa
21.00	zavolat Jirkovi

8.00	???
10.30	???
???	čistírna
12.00	???
???	zubař
???	banka
16.00	???
???	cvičení
???	vyvenčit psa
21.00	???

KALENDÁŘ

1.1. Nový rok

Den obnovy samostatného českého státu – státní svátek
Slavnost Matky Boží Panny Marie

6. 1. Tři králové – Slavnost Zjevení Páně

JAK SE DŘÍVE VÍTAL NOVÝ ROK

Říkalo se: „Jak na Nový rok, tak po celý rok.“ Nehádat se, nerozčilovat, nezlobit – jinak to tak bude po celý rok.

Na Nový rok se nesmělo jíst nic, co mělo původ od drůbeže, to aby štěstí neulétlo.

Ani zajíc nepatřil na novoroční stůl, to aby štěstí neuteklo.

Naopak by se měly konzumovat luštěniny a nosit v kapse peníze, a to proto, aby přičarovaly bohatý rok.

Do novoroční vánočky se zapekl hrášek, kdo ho našel, měl mít hodně štěstí.

Z domu by se nemělo nic vynášet, aby to v příštím roce nechybělo.

Bylo zakázáno v tento den prát prádlo, mlátit obilí – jinak by byla špatná úroda.

Kdo sušil prádlo, do roka se usoužil.

Přes práh domu se pokládalo koště. Ten, kdo přišel do domu první, měl je sebrat a uklidit na místo. Když tak neučinil, hrozilo, že se z něho stane lenoch a budižkničemu.

Tradičním novoročním jídlem byl uvařený prasečí rypáček. Ten, kdo z něho kousek snědl, se nemusel obávat bídy.

Hovězímu vývaru s krupicí se říkalo milionová polévka.

JAK PŘIBÝVÁ DNE

Na Boží narození – o bleší převalení.

Na Nový rok – o slepičí krok.

Na Tři krále – o skok dále.

Na Hromnice – o hodinu více.

AKTUÁLNĚ

NEZAPOMEŇTE NA VÝMĚNU PARKOVACÍHO PRŮKAZU

Jste-li držitelem průkazu ZTP či ZTP/P, s výjimkou držitelů postižených úplnou nebo praktickou hluchotou, nezapomeňte, že do 31. 12. 2012 je třeba vyměnit speciální označení vozidel O1 (série AA), označující osobu zdravotně postiženou (modrobílá značka s logem člověka sedícího na invalidním vozíku), za evropský typ tohoto označení – „Parkovací průkaz označující vozidlo přepravující osobu těžce zdravotně postiženou“ (nové označení O7 CC šestimístné číslo).

Od 1. 1. 2013 už stávající označení nebude platné.

Výměnu označení provádí příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností – zpravidla celou záležitost vyřídíte na sociálním odboru, případně na odboru dopravy.

DOBRÉ RADY NA KAŽDÝ DEN

Chrom vyčistí alobal

Chromované části nábytku v domácnosti, jako třeba koupelnové stojany, nohy židlí, stolů atd. můžete vyčistit pomocí alobalu. Z role si vždy utrhnete kousek a otírejte chrom tou matnější stranou alobalu. Velmi rychle získá chrom zpět svůj původní lesk.

Vrzající panty

Čas od času se všechny panty na dveřích i skříních mají promazávat. Když právě nemáte po ruce příslušné mazivo ani vazelínu ve spreji, použijte obyčejný lak na vlasy. Závěsné panty lehce nastříkejte, stačí velmi slabě. A je po problému.

HUMOR LÉČÍ

Jenda píše Ježíškovi: „Milý Ježíšku, mám malé kapesné a proto mi prosím přines pod stromeček bubínek, trumpetu a pistoli na vodu. Dědeček mi dá peníze abych nebubnoval, starší sestra mi dá peníze abych netroubil a brácha mi dá peníze, abych po něm nestříkal vodou!“

Sousedky stojí na chodbě a drbou. Okolo jde Pepíček a slyší co si paní od vedle povídají. Přijde domů a říká tátovi: „Tati letos budeme mít hodně cukroví.“

„Jak to?“ Odpoví táta.

„No protože sousedky říkaly, že máma už měsíc peče s listonošem.“

Dědečku, víš jaký vlak má největší zpoždění?

Nevím.

Ten, co jsi mi slíbil loni k Vánocům.

LIDOVÉ HÁDANKY

Jiné šatí a sama je nahá.

Jsem-li na střeše, smutně se díváš, jsem-li v kamnech, rád mě míváš.

Dokud sedí – je zelený, když letí – žlutne, a když leží – zčerná.

Ráno otírej mě, večer očesej mě, jen mě neuraz, dám ti za rok zas.

Na poli rostu, šatím každého, bohatého i chudého.

Nemá ruce, nemá nohy a přece vrata otvírá.

(jehla, oheň, list, ovocný strom, len, vítr)

SLAVNÍ ČECHOVÉ

Josef Probošt

(1849 - 1926)

Třebechovický betlém patří mezi nejvzácnější a nejznámější nejen u nás, ale i ve světě. Jeho tvůrcem je Josef Probošt.

Josef Probošt se narodil v Třebechovicích pod Orebem. Vyučil se truhlářem, převzal hospodářství po svém otci a ve svých 33 letech se oženil. U Proboštů se scházeli sousedé, aby popovídali o životě. Snad to byl základ pozdějších "betlémáků", kteří byli svědky vzniku budoucího Proboštova celoživotního díla.

Probošt se spřátelil s řezbářem Josefem Kapuciánem z Jaroměře. Kapucián se dohodl s Proboštem, že mu do betléma bude vyřezávat figurky a Probošt se pak věnoval zejména konstrukčním prvkům, architektuře a tvorbě krajiny. Proboštovým spolupracovníkem se stal sekerník Josef Friml, který vytvořil jedinečný systém soukolí, vaček, hřidelů a táhel, který odborníci obdivují dodnes.

Po smrti Josefa Probošta betlém upadal v zapomnění. Dcera řezbáře Probošta s manželem se proto rozhodli betlém prodat. Bohužel o koupi neprojevilo zájem ani město Třebechovice, ani představitelé katolické církve ve městě, či diecéze v Hradci Králové. Nakonec došlo k dohodě s představenstvem Československé církve husitské ve městě, respektive pány Františkem Skřivanem, řídícím učitelem a Jaroslavem Burdychem, majitelem továrny na kožené zboží, který částku proplatil a betlém byl tedy prodán za 15.225,- Kč. František Skřivan se tak projevil jako vynikající organizátor a zachránce betlému.

V průběhu několika let byl betlém instalován na mnoha výstavách a později nechal na dvorku své vilky František Skřivan vystavět provizorní dřevěnou kolnu, do které se betlém vracel v období mimo výstavy.

Po únorovém převratu v roce 1948 Třebechovický betlém přešel do vlastnictví státu zabavením majetku manželů Burdychových. Jaroslav Burdych byl uvězněn. František Skřivan se spokojil s rolí opatrovníka a správce betlému a byl rád, že ten je ponechán na svém místě v kolně na jeho zahradě.

JAK NA DOMÁCÍ ŠKŮDCE

V každé domácnosti se občas objeví nějaký ten nevitáný hmyzí host. Poradíme vám, jak s nimi jednoduše, a navíc i ekologicky skoncovat. Vystačíte si s tím, co máte běžně v kuchyni.

Mravenci

- Věděli jste, že mravenci nesnášejí vůni hřebíčku, badyánu nebo skořice? Jestliže koření nasypete na jejich oblíbená místa, odtáhnou pryč a zpátky se už nevrátí. Vám přitom v bytě zůstane krásná vánoční vůně. Stejně účinky má i pepř, sůl nebo pálivá paprika nasypaná do mravenčích cestiček.

- Na škodu nebude ani to, když budete po dobu mravenčího trápení celý byt vytírat octovou vodou.

Rybenky

- Milují vlhkost, a tak je jejich útočištěm koupelna a záchod, a to i přes veškerou čistotu. Co rybenky opravdu nesnášejí, jsou určité vůně! Provoňte si koupelnu i záchod vanilkou, levandulí či citrusy. A máte po problému! Výborné jsou k tomu esenciální olejčky, kdy stačí pár kapek na vatičku a v místnosti pak nechat vůni uvolňovat. Po pár dnech nebude po rybenkách ani stopy.

Moli (mouční nebo šatní)

- Nesnášejí vůni bobkového listu. Stačí pár kousků rozmístit do regálu nebo do skříněk, a máte od nich pokoj.

- Na ty šatní platí zase levandule, nejlepší je čerstvá. Svažte z ní kytičku a zavěste do skříně. Kdo tuto možnost nemá, vezme zavděk i sušenými kvítky.

Mouchy

- Stačí dát na okno květináč s pažitkou, a máte klid.

- Jindy můžete v bytě zapálit citrusové vonné olejčky nebo svíčky s vůní citrusů. Po takové aroma mouchy zrovna neprahnu.

Octomilky

- Na kuchyňskou linku postavte misku s octem. Mušky se na něj nalákají a utopí se.

- Nesnášejí vůni hřebíčku, tak jim ho po bytě pěkně naservírujte.

- Osvědčená je i takováto past: do igelitového sáčku dejte kousek přezrálého banánu, pevně ho uzavřete a nadělejte do něj nůžkami z manikúry malé dírky. Octomilky do něj vletí, ale ven cestu nenajdou.

- Poletují-li vám mušky kolem květináče, pak do hlíny zapíchněte stroužek česneku. Za pár hodin už květinu obtěžovat nebudou.

RECEPTÁŘ

Kouzla s hermelínem

Nakládaný hermelín

větší cibule, 3 ks hermelínů, 18 kuliček barevného celého pepře, 1/2 l oleje, 9 kuliček nového koření, 6 stroužků česneku, 1 bobkový list, 3 ks větší čerstvé feferonky, tymián, mletá sladká paprika, sůl

Postup: Všechny hermelíny rozpůlíme podélně. Vnitřky posypeme hojně červenou paprikou. V mističce smícháme česnek a trochu soli, touto směsí potřeme vnitřek hermelínů, feferonky nakrájené na kolečka a cibuli na proužky pokládáme na česnek. Potom hermelíny přiklopíme a trochu zmáčkneme, aby se ve sklenici nerozpojily.

Vhodnou nádobu, ve které budou hermelíny zrát, naplníme asi ze čtvrtiny olejem a přidáme část koření, nakrájenou cibuli a feferonky. Do nádoby dáme 1 hermelín, dolijeme olej a zase přidáme trochu koření, feferonky a cibuli. Takto opakujeme, dokud nejsou všechny hermelíny ponořené v oleji spolu s ostatními ingrediencemi. Naplněnou sklenici pořádně zatřese, aby vyprchal přebytečný vzduch a koření se promísilo s olejem.

Hermelíny uložíme na tmavé místo s pokojovou teplotou. Jednou denně jimi protřepeme a zase uložíme. Necháváme je takto zrát asi dva týdny, ale ne déle než šest. Po dvou týdnech můžeme ochutnat, jsou-li už zralé, skladujeme je v ledničce.

Plněný hermelín

hermelín, 1 lžíce másla, 2 stroužky česneku, 2 lžíce nastrohaných ořechů, drcený kmín, sůl.

Postup: Hermelín rozpůlíme a opatrně vydlabeme. Měkkou část sýra smícháme s máslem, utřeným česnekem, ořechy, ochutíme kmínem a osolíme. Naplníme, spojíme a zabalíme dolobalu. Necháme v chladu dva dny uležet. Krájíme na dílky, párátkem spícháme s hroznovým vínem.

Hermelínová pomazánka

2 hermelíny, 100g měkkého salámu, 2 vařená vejce, 1 cibule, 2 sterilované okurky, 1 malá tatarská omáčka, 1 malá majonéza, mletý pepř, sůl.

Postup: Sýr, salám, vejce, cibuli a okurky pomeleme nebo jemně nakrájíme. Přidáme tatarskou omáčku, majonézu a dobře promícháme. Necháme chvíli v chladničce proležet.

s pomocí přátel udržovali a samozřejmě ukazovali návštěvníkům, kteří se zákazy nenechali odradit.

Počátkem šedesátých let se betlém díky novinářům dostával do povědomí veřejnosti. Bylo rozhodnuto o jeho vystavení na světové výstavě EXPO 1967 v kanadském Montrealu. A skutečně se tento unikátní betlém stal nejúspěšnějším exponátem československého pavilonu, poutal pozornost mnoha set tisíc lidí, kteří se přišli podívat a setrvali v úžasu nad dílem českých lidových řezbářů.

Betlém se ale do Třebechovic vrátil částečně poškozen, a proto byl v rohu náměstí vystaven objekt, ve kterém je betlém umístěn od roku 1972. Během let zde vzniklo specializované muzeum betlémů.

Třebechovický Proboštův betlém je zcela unikátním dílem jak z hlediska uměleckého, tak technického. Je 7 m dlouhý, 3,2 m široký a 1,8 m vysoký. Figurky jsou 10 - 15 cm vysoké. V celém betlému jich je 180 bez pohybu, 120 figur je připevněno na řetězových pásech, 51 figurek napodobuje lidi při jejich každodenní práci. Pohybový mechanismus betléma je celý ze dřeva, ukrývá více než 150 ozubených kol a koleček, dřevěných pák, řetězů a řemenů. Roku 1935 byl osazen malým elektrickým motorkem nahrazujícím kliku, kterou se dříve ručně betlém uváděl do pohybu. V roce 1972 byl nosný rám betlému zpevněn ocelovou konstrukcí.

Středem betlému jsou jesličky. Od nich se po obou stranách rozvíjí děj na sedmi terasách. V jesličkách je tradiční seskupení figur - Svatá rodina a klanící se pastýři. Na levé straně jsou na první přízemní terase figurky řemeslníků a obyčejných lidí při práci. Stejně tak je tomu i na terase druhé, kde je umístěna třebechovická kapela. Najdeme i Josefa Probošta ve figurce truhláře.

Na třetí a čtvrté terase kromě řemeslníků vidíme i průvod darovníků. Symetricky na levé i pravé straně přízemní terasy stojí dva modely parních strojů, asi jedině, které kdy byly do betlémů postaveny. Nad řemeslníky najdeme průvod Tří králů. Zbývající terasy jsou zaplněny scénkami představujícími biblické výjevy od zvěstování Panně Marii po ukřižování Ježíše Krista až po jeho nanebevstoupení. Zcela před betlém vystupují do popředí dvě figurky - chlapec a dívka - s cínovými miskami v rukou, jako taktní upozornění pro tehdejší návštěvníky, kam položit peníz jako vstupné.

PŘÍBĚHY ČTENÁŘŮ

Moje taneční

V sedmdesátých letech minulého století, kdy jsem dovršila svých šestnácti let, patřilo ještě absolvování tanečních kursů k nezbytné výbavě dospívajících slečen. Nechodit do taneční tehdy prostě nešlo. A tak se i moje maminka navzdory mému odporu rozhodla přihlásit mě do kursů tance. Tenkrát to nebylo tak jednoduché jako dnes. Bydleli jsme v Praze a naše ročníky patřily k těm nejpočetnějším. Pamatuji se, že jako prvňáček jsem měla ve třídě skoro 40 spolužáků a těch prvních tříd bylo v naší škole šest. A podobně to vypadalo i v ostatních pražských školách. To jen pro představu, kolik dětí se o pár let později chystalo do tanečních. Obětavé maminky musely kolikrát stát celou noc frontu, aby dostaly svou dcerušku do některé z vyhlášených tanečních škol. K těm nejprestižnějším patřil Žofín, Astra, Národní dům a Radiopalác. Všechny byly v centru Prahy a dostat se mezi adepty na tyto taneční kurzy patřilo k velkým snům každé pražské pubertální slečny. Ne tak ovšem k mým.

Marně mě maminka přemlouvala po dobrém, snažil se i taťka (ale ten jen tak, aby se neřeklo, protože tancovat vůbec neuměl) i milovaná teta Mařenka. Ale se mnou nehnuli. Do tanečních jsem nechtěla za žádnou cenu. Chodila jsem v té době do skautského oddílu, lítala se svými oddílovými kamarádkami věčně někde po lesích v kraťasech s ruksakem na zádech a spala pod širákem a teď by mě chtěli nacpat do svátečních šatiček a nutit poskakovat s nějakým cizím klukem. Hrozná představa! V klidu mě udržovalo jen to, že maminka měla minimální šanci získat v některém kursu přihlášku. Přece nebude kvůli takovému nesmyslu někde stát celou noc frontu. Ale to jsem ji neznala asi dobře. Bez mého vědomí se jí podařilo protlačit mě do kurzů v Radiopaláci k mistru Nekolovi (možná ho znáte z televizních soutěží) a pak mě zkrátka postavila před hotovou věc. Nevím, jestli celou noc stála s ostatními maminkami v dlouhé řadě nebo jestli přihlášku sehnala přes někoho známého. Bylo to jedno, do tanečních jsem musela a jakýkoli odpor z mé strany byl marný.

A tak každé úterý v šest večer jsem byla odchycena, vymydlena, vystrojena do krimplových šatů, naobuta do bílých střívků na vysokém podpatku a s nakulmovanými vlasy a bílými rukavičkami odvečena do Radiopaláce. Úterky byly pro mě tím nejhorším dnem v týdnu. Nebyla jsem žádné nemehlo, hodně jsem sportovala, takže vlastní tanec jako pohyb mně nevadil. Nesnášela jsem to strojení do svátečního, čepýření vlasů a barvení různých nátěrů a rtěnek na obličej. A nemám to ráda doteď, to všichni moji

známí vědí. Jsem takový přírodní člověk. A bylo moje velké štěstí, že jsem našla i stejně naladěného životního partnera a že náš synek se také vyvedl celý po nás. Žijeme si spokojeně v malé chaloupce na vesnici, daleko od Prahy a společenského života.

Ale zpátky k mým tanečním zážitkům. No první hodina byla opravdu hrozná. Postavili nás do dvou řad, do jedné holky a na druhou stranu kluky. Mezi námi byl celý taneční sál a my na sebe civěli jako vejří. Kluků bylo viditelně méně, ty slabší povahy se totiž ukrývaly na WC, odkud byly potupně vyhnány mistrem, a tak na příští hodiny už raději nepřišly vůbec. Nám holkám docházelo, že asi na každou tanečnicku nevyjde, a tak zbydou na ocet, což bude velká ostuda. Asi jako jediná jsem si tuze přála, aby na mě nikdo nezbyl a já měla pokoj a mohla se odebrat domů. A pak se ozvalo poprvé to známé: „Pánové, zadejte sel!“ Celá řada vyjevených jinochů se dala do běhu a letěli pro vyhlídnuté „dámy“. A já zírám, že ke mně se žene taky jeden. No, žádný krasavec to nebyl, ale mně to bylo jedno. Chodili jsme dokola sálu držíce se za rámě, pořád dokola jako trestanci někde na dvoře. A mistr Nekola radil, jak se chovat společensky. Ze všeho nejdřív, že se musíme představit, a to byl právě kámen úrazu.

Můj tanečník už takhle vypadal dost neatraktivně, byl takový kostnatý, proplešatělý, měl veliké brýle a uši a smrděl cibulí. „Já jsem Jarka, a ty?“, prohlásila jsem duchaplně a společensky. Dýchl na mě cibulový opar a pronesl: „Já jsem Mojmir.“ Ztuhla jsem úplně nespolečensky. Mojmir bylo pro mě vždycky prasátko ze zadní stránky dětského časopisu Ohníček a žádný kluk se tak v té době nejmenoval. „Jmenuji se Mojmir Churavý,“ pokračoval můj partner a já věděla, kolik uhodilo. Byl to trest za moji vzpouru proti tanečním. Měla jsem toho nejošklivějšího tanečníka a ještě s tak škaredým jménem. Dobře mi tak!

Pochopte, že pro šestnáctiletou holku to bylo nepřekonatelné. Jiné hodnoty osobnosti mě v podstatě tenkrát nezajímaly a pro taneční hodiny byly nedůležité. Samozřejmě, že dneska všechno vnímám a cítím jinak, Mojmir byl určitě hodný kluk a za to jak vypadal a jak ho rodiče pojmenovali, nemohl. A dokonce se z něj stal nějaký vědec, četla jsem o něm po několika letech v novinách. Ale tenkrát jsem to nepřekousla. Mojmir mě sice pronásledoval vytrvale a mojí mamince se velmi zamlouval, ale mně ne. Po několika lekcích jsem padla do náruče vlasatého chuligána Igora, který sice nesplňoval požadované společenské normy, ale mně se líbil. Pozval mě dokonce na moje první rande. Ale o tom až příště. (Mimochodem - tanečník mojí sestřence se jmenoval Šílený).